

Dion (19 jaar)
heeft een droom:
gamedesigner worden

START
FOUNDATION

Rapport Meldpunt AUTI-Weigerscholen

oktober 2013

Augustus 2013 *Dion: “Je krijgt een keihard stempel mee”*

“Ik doe het met een doel, niet om bekend te worden. Ik heb zelf niets meer te verliezen. Mijn kans is verkeken, maar ik wil bereiken dat andere jongeren met autisme niet langer over dezelfde drempel struikelen als ik.” Dion (19) uit Eindhoven is sinds de zomer prominent aanwezig in de media met zijn verhaal dat hij vanwege zijn autisme tot drie keer toe werd afgewezen op het St. Lucas College voor de opleiding Game Design.

Hoewel dat laatste nooit hardop door de school werd gezegd. “Aan mijn talent lag het niet, lieten ze me weten. Maar er waren twijfels over de haalbaarheid van de opleiding, werd me meegedeeld. Wat moet ik daar nu mee?”, is zijn reactie. Ondanks de derde teleurstelling op rij zit Dion niet bij de pakken neer. Hij zoekt de publiciteit op. “Het is onrechtvaardig dat jongeren vanwege hun autisme door scholen worden afgewezen. Discriminatie is één ding, maar je krijgt ook nog een keihard stempel mee.” Voor Start Foundation was Dions actie aanleiding om een Meldpunt AUTI-weigerscholen op te zetten.

Dion

“Het is onrechtvaardig dat jongeren vanwege hun autisme door scholen worden afgewezen.”

Start Foundation is een onafhankelijke maatschappelijk investeerder. We investeren in oplossingen en innovaties die mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie aan het werk helpen en houden.

Contact

Start Foundation
Postbus 889
5600 AW Eindhoven
040 - 246 18 50

info@startfoundation.nl

www.startfoundation.nl

Kijk voor alle informatie en discussies rondom het meldpunt op www.facebook.com/autiweigerscholen

Inhoud

- Feiten Meldpunt p 5
- Weigeringen: wanneer, waarom en wat daarna? p 7
- Knelpunten en ervaringen p 9
- Conclusies p 15
- Onze inzichten p 17

De analyse van de meldingen is gemaakt door toetsen meten & weten in opdracht van Start Foundation.
www.toetsenmetenweten.nl

Inleiding

Een goede startkwalificatie is hét toegangsticket voor de arbeidsmarkt.

Maar dan moet je wel de kans krijgen om goed onderwijs te volgen.

Het begon allemaal toen we in mei 2013 kennismaakten met de 19-jarige Dion uit Eindhoven, een talentvolle jongen met een stoornis in het autistisch spectrum die graag verder wilde studeren om uiteindelijk 3D-game-designer te worden. Hij werd niet toegelaten tot de gewenste opleiding. "Omdat ik autisme heb", meent Dion. Was dit een incident of is er sprake van (structurele) discriminatie van jongeren met autisme door het onderwijs? Een korte rondgang langs scholen en begeleidingsbureaus voor jongeren met autisme in de regio Zuid-oost-Brabant leverde een verontrustend beeld op. Juist in de regio waar volgens onderzoekers de meeste autisten van Nederland wonen. Ook de Nederlandse Vereniging voor Autisme had al eerder gehint dat beroepsopleidingen hun deuren gesloten houden voor jongeren met autisme.

Sinds twee jaar is maatschappelijk investeerder Start Foundation samen met het Fonds Psychische Gezondheid actief in een programma Autisme en Werk, en een onderdeel daarbinnen is kwalificatie. Het signaal dat

veel jongeren daar niet aan toekomen als gevolg van uitsluiting, was alles bij elkaar genoeg reden voor Start Foundation om het Meldpunt AUTI-Weigerscholen op te richten. Vanaf 5 juli 2013 kon melding worden gemaakt of iemand op grond van zijn of haar autisme geweigerd was voor beroepsonderwijs, terwijl voldaan was aan de toelatingscriteria. Ondanks dat het meldpunt vlak voor de zomervakanties van start ging, zijn er 176 meldingen gedaan.

De analyse van deze meldingen, de conclusies en onze inzichten leest u in deze uitgave. Hierbij vinden we het belangrijk te vermelden dat wij de individuele meldingen niet geverifieerd hebben bij de melders of scholen. De rapportage geeft een overzicht van hetgeen melders bij het meldpunt hebben aangegeven. Omdat wij ons met het meldpunt richtten op het beroepsonderwijs, hebben we de meldingen over het voortgezet onderwijs niet in de analyse meegenomen. De jongeren die dit betreft, ervaren echter soortgelijke problemen bij toelating als de jongeren in het middelbaar beroeps-

onderwijs en hoger onderwijs. Ook de meldingen over het weigeren van jongeren met andere beperkingen dan autisme hebben we buiten de analyse gelaten. Echter, ook daar kunnen we stellen dat zij soortgelijke drempels ervaren als jongeren met autisme.

Wij maken ons al jaren sterk voor de positie op de arbeidsmarkt van mensen met een handicap of een beperking. Als jongeren met zo'n aandoening worden geweerd door scholen, wacht hun de zware missie om zonder diploma een baan te vinden. Het kan en mag niet zo zijn dat talenten van jongeren al zo vroeg verspild worden. Wij wilden met het meldpunt allereerst onderzoeken of en in welke mate uitsluiting in het beroepsonderwijs voorkomt. Vervolgens willen wij laten zien wat dit voor de mensen die het betreft, betekent, en we willen dat de belangrijkste partijen op zoek gaan naar oplossingen. Jongeren met autisme moeten niet als een probleem gezien worden, maar als een uitdaging om ook hun talenten op de juiste wijze tot hun recht te laten komen. Niet meer en niet minder.

Feiten Meldpunt

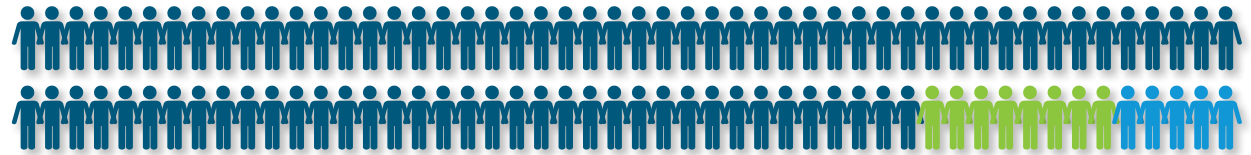
Meldingen

Aantal melders
146

Aantal meldingen
176

Beperking

87%

heeft ASS (autisme spectrum stoornis)

8%

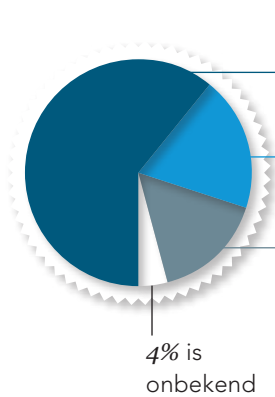
heeft ASS in combinatie met andere beperkingen

5%

overige beperking*

* Bijvoorbeeld ADHD, beelddenken en chronische vermoeidheid na kanker.

Weigeringen

61%

is 1 keer geweigerd

19%

is 2 keer of vaker
geweigerd

16%

feitelijk geen sprake
van weigering*

4% is
onbekend

Meldingen per provincie*

* Uitkomsten zijn mogelijk beïnvloed door wisselende media-aandacht per provincie. Met name in de provincie Noord-Brabant is het meldpunt volop in de media geweest.

50% Noord-Brabant

14% Zuid-Holland

12% Gelderland

24% overige provincies

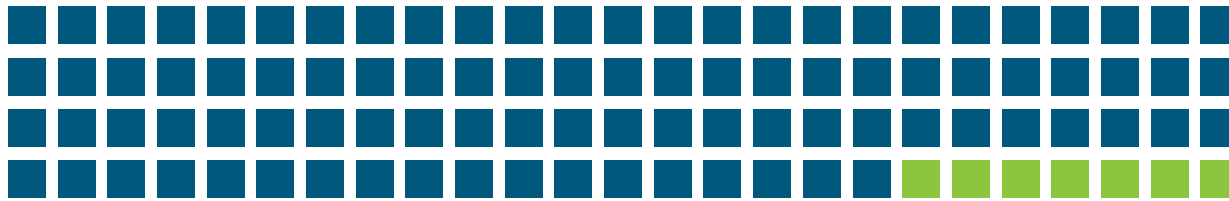

* Bijvoorbeeld omdat jongeren uiteindelijk toch zijn toegelaten of omdat jongeren uiteindelijk er zelf voor kozen niet te willen starten (niet welkom voelen).

Feiten Meldpunt

Onderwijsniveau

78% van de meldingen van jongeren met ASS betrof mbo, hbo en wo. Verdeling van deze meldingen:

93% mbo (48 instellingen)

7% hbo/wo (6 instellingen)

Aantal meldingen per schooltype binnen het MBO

80% roc's (43)

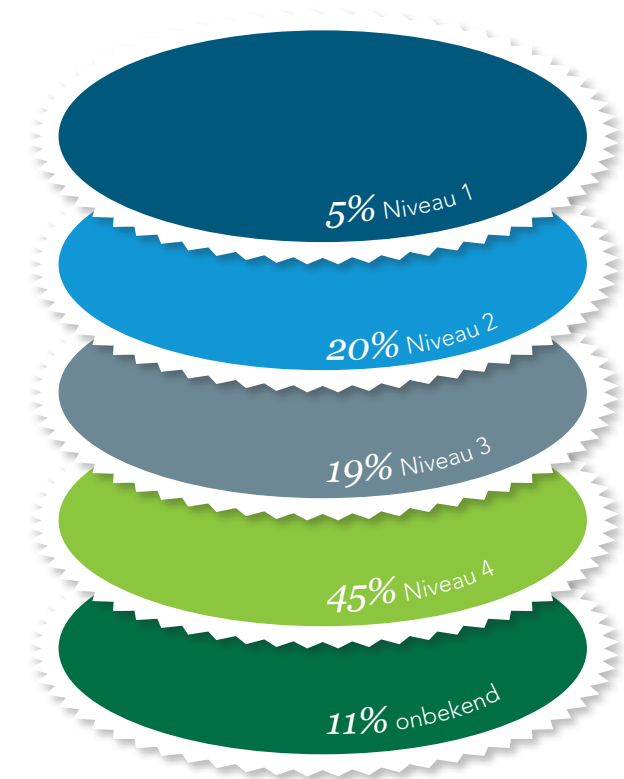
18% vakinstellingen* (3)

2% aoc's** (2)

* Vakinstellingen of vakscholen (niet te verwarren met vakcolleges) richten zich op het opleidingsaanbod voor een specifiek beroepenveld binnen een sector uit het middelbaar beroepsonderwijs, zoals bijvoorbeeld de grafische en designsector.

** Agrarisch opleidingscentrum

Weigeringen per opleidingsniveau binnen het mbo

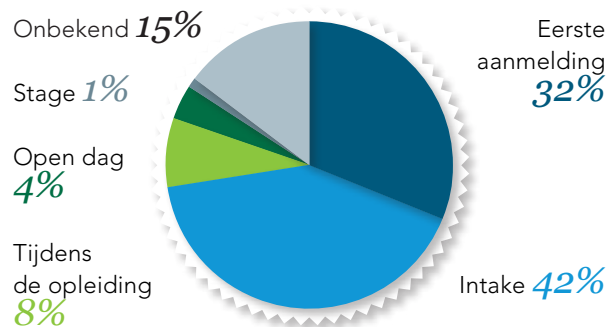

Weigeringen: wanneer, waarom en wat daarna?

Op welke momenten worden jongeren geweigerd voor een beroepsopleiding en welke reden krijgen ze te horen van de scholen? En wat gebeurt er na de weigering? Wat zijn de jongeren vervolgens gaan doen?

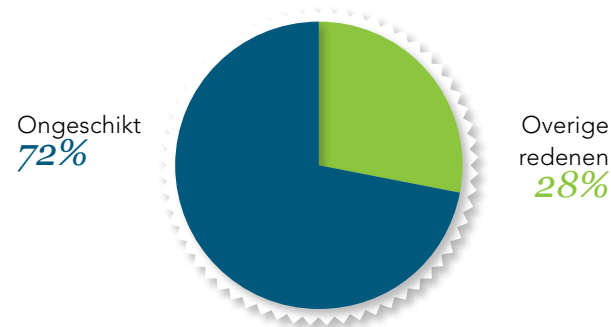
Moment van weigering

De meeste weigeringen gebeuren tijdens of na het intakeproces. Dit kan bestaan uit tests of opdrachten en bestaat veelal uit een meer persoonlijk intakegesprek. Ook worden jongeren geweigerd/van school gestuurd tijdens hun opleiding. Een enkele keer is er sprake van weigering tijdens een bezoek aan de open dag.

Roc's weigeren vooral op basis van de intake (52%). Bij vakinstellingen zijn er evenveel meldingen waarbij een jongere geweigerd is tijdens de aanmelding als na of tijdens de intake.

Reden van weigering

Ongeschikt

De melders hebben allerlei redenen van de scholen gehoord voor de weigering tot de opleiding. De meest gehoorde reden is dat de school van mening is dat de jongere ongeschikt is voor de opleiding in kwestie, al dan niet met de expliciete melding dat de jongere niet geschikt is wegens zijn/haar beperking of diagnose. Andere redenen die hierbij aansluiten, zijn: de school verwacht dat de jongere onvoldoende kan samenwerken, de jongere heeft gedragsproblemen en (mede daardoor) ontbrekende vaardigheden, heeft een beperkte slagingskans, want 'anderen met

een soortgelijke problematiek haalden het ook niet', aldus de school, behaalt onvoldoende resultaat in de intake-toets, zal geen leerwerkbedrijf/stageadres of latere werkgever kunnen vinden, is ongemotiveerd of heeft te lang geen onderwijs gevolgd.

Overige redenen

Andere beperking-gerelateerde redenen die jongeren die geweigerd worden, horen zijn onkunde van de school om de benodigde begeleiding te bieden, de school staat negatief tegenover aanname wegens de beperking, of de jongere is alleen welkom met een 'rugzak'.

Beperking-gerelateerd

Uit de analyse blijkt dat **minimaal 61%** van de weigeringen beperking-gerelateerd is. Vermoedelijk is dit percentage hoger omdat er in veel gevallen geen reden wordt opgegeven, anders dan dat de jongere ongeschikt is. Van 1 op de 3 meldingen is bekend op welke manier de reden van weigering gecommuniceerd is vanuit de school. Hieruit blijkt dat dit voornamelijk mondeling wordt gedaan.

Weigeringen: wanneer, waarom en wat daarna?

Vervolg na weigering

Van 78% van de meldingen van jongeren met ASS is bekend wat zij na de weigering zijn gaan doen.

De twee meest genoemde vervolgstappen zijn:

- aanmelding voor een vergelijkbare opleiding bij een andere school;
- toelating tot een andere opleiding (andere richting), dit bij met name een andere instelling.

De twee daarna meest voorkomende vervolgstappen zijn:

- aanmelding bij een andere opleiding;
- thuiszitten.

Op plek drie staat de vervolgstap:

- toelating tot dezelfde opleiding, op hetzelfde niveau, bij een andere school.

Knelpunten en ervaringen

Achter iedere binnengekomen melding schuilt een persoonlijk verhaal. Sommige meldingen waren kort en bondig en beperkten zich tot de feiten. Andere meldingen waren zeer uitgebreid, en niet zelden bevatte de melding een emotionele component waarin frustraties geuit zijn over de tegenslagen die jongeren en hun ouders ervoeren, en over processen die zij hebben doorlopen of situaties waarin zij zich al een tijd en mogelijk nog steeds bevinden. Hierin zijn ook meldingen meegenomen waarin geen sprake was van een weigering. De melders hebben deze meldingen gedaan om hun turbulente proces kenbaar te maken en aan te geven dat toelating tot een opleiding geen vanzelfsprekendheid is, ook als het uiteindelijk wel is gelukt. De meldingen over voortgezet onderwijs zijn buiten beschouwing gelaten. Gebleken is wel dat deze meldingen overeenkomsten vertonen met de weigeringen in het middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs.

Vijf ervaringen:

1. Reden
2. Toelatingsproces
3. Stoppen tijdens opleiding
4. Toekomstbeeld met zorgen
5. Verzwijgen of vertellen

1. Reden

Uit de meldingen ontstaat de indruk dat er scholen zijn die formeel een andere reden van weigering geven dan de reden die er werkelijk aan ten grondslag ligt. Jongeren en ouders krijgen veelal te horen dat de jongere vanwege de beperking ongeschikt is, maar dit wordt op papier niet zo vastgelegd of anders verwoord. Er zijn ook melders die niet expliciet te horen krijgen dat de jongere omwille van zijn/haar beperking wordt geweigerd, maar zij hebben het gevoel dat dit wel het geval is, aangezien er een andere houding van de school optreedt nadat bekend wordt dat er sprake is van ASS.

Knelpunten en ervaringen

"Wij hebben een zoon met pdd-nos die tot drie keer toe zonder daadwerkelijke reden niet toegelaten wordt ondanks positieve uitslagen op de toelatingstesten."

"Mijn zoon werd steeds om onduidelijke redenen geweigerd, ondanks een aanbevelingsbrief van zijn stage. Uiteindelijk gaf men toe dat hij geweigerd is vanwege ASS. Hij is toen aangenomen bij een andere school waar hij wel welkom was."

"Ze zijn slim bij het ROC, je krijgt niets op papier, maar er wordt door hen gezegd: "autisten gaan de ICT in of worden administratief medewerker"." Betrof een aanmelding bij een opleiding voor schoonheidsspecialist (red.).

"Ik word geweigerd voor niveau 4 omdat ik autisme heb en oud klasgenoten worden wel aangenomen met hetzelfde diploma en soms zelfs mindere punten"

"Tijdens intake wordt gezegd dat de stage niet zal lukken en het dus beter is om niet te beginnen aan de opleiding. Uiteindelijk een brief met de reden van weigering dat te laat is aangemeld."

"Alles leek in orde: stage gelopen in toekomstig werkveld, mee gelopen op de school, alle open dagen bezocht. Twee gesprekken gehad met zorgcoördinator, die hem ook toegelaten had, maar de directeur stak er een stokje voor. Uiteindelijk met als reden dat hij geen leidinggevende capaciteiten zou hebben. Knap om dat al voor een 16 jarige te hebben."

2. Toelatingsproces

De analyse van de meldingen toont dat de beperking, ASS in dit geval, vaak aanleiding is om een jongere te weigeren (61% van de redenen is beperking-gerelateerd) of om het toelatingsproces te bemoeilijken. Jongeren voelen zich bijvoorbeeld niet welkom, krijgen geen kans, of de school verwacht dat ze de opleiding niet zullen gaan halen. Het hebben van een rugzak werkt soms tegen, ondanks het doel ervan om begeleiding te kunnen financieren.

Knelpunten en ervaringen

"Mijn zoon werd botweg medegedeeld dat autisten niet werden toegelaten: "Die willen wij hier niet hebben.". Hij volgt inmiddels met veel succes HBO-V aan een andere school."

"De school zei: "eigenlijk lukt het kinderen met Asperger nooit om kok te worden" en dat terwijl ze onze zoon nog helemaal niet kenden. Achteraf gaf de school aan dat hij het altijd mocht proberen, maar voor onze zoon was het al klaar: "als ze me niet willen, dan niet!"."

"Ik had volgens de school afdoende denkniveau, visie en gedrevenheid, maar op basis van de bekende symptomen van mensen met ASS zou ik in wezen nooit aangenomen worden."

"Na mijn MBO niveau 2 diploma gehaald te hebben, met een 10 voor mijn eindproeve, werd mij verteld dat ik niet aangenomen werd voor niveau 3. Als reden werd mij letterlijk gezegd dat ik teveel kost aan begeleiding."

"Ik moest een test afleggen waarbij ik extreem hoog scoorde tot mijn eigen verbazing. En in eerste instantie was ik ook meer dan welkom, tot dat het woord Autisme viel. Ondanks dat ik aangaf geen extra hulp nodig te hebben wilden ze toen duidelijk van mij af. Na het sturen van een stevige mail en gebruik te maken van mijn contacten heb ik gisteren officieel wel het aanmeldingscontract ontvangen (getekend en wel). Maar toch wil ik het hier even melden, het is gewoon belachelijk dat je bijna oorlog moet voeren op het moment dat het woord Autisme valt, vooral op een plek waar ze mensen opleiden voor in de zorg en waar de eerste opdracht al ging over respect en gelijkwaardigheid."

"Nog voor ik mijn intakegesprek kon doen werd er gezegd dat ik niet aangenomen zou worden omdat ik pdd-nos heb; meer dan de helft van deze studenten zouden afvallen en dat risico wilde de school niet nemen. Ik heb ook een rugzak en ze zeiden dat ze het geld wel innen, maar er niets mee doen omdat ze er het personeel niet voor hebben."

"Na vier scholen te hebben gezocht, krijg je al gauw te horen dat mensen alleen worden aangenomen met een rugzak. Ongeveer twee jaar terug kreeg ik een rugzak en meteen werd ik op geen enkele school meer aangenomen. Nu zit ik al vier jaar thuis. Mijn rugzak is nog 1 jaar geldig. Het is allemaal voor niets geweest."

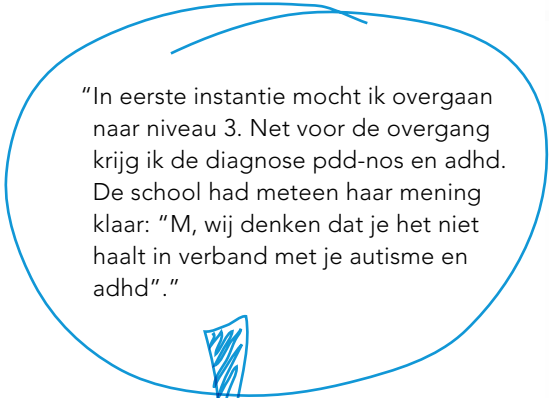
"In een telefoongesprek van drie minuten is bepaald dat onze zoon daar niet naar school kon komen, op basis van zijn indicatie voor een rugzak. De school zat aan zijn plafond wat betreft zorgleerlingen. Dus een weigering zonder nader onderzoek welke zorg er voor mijn zoon nodig zou zijn en uitsluitend op basis van het stempel."

"Mijn zoon kwam goed door de ICT-test/psychologische testen. Nadat hij op gesprek was heb ik gesproken over zijn autisme. De school concludeerde dat, omdat mijn zoon geen rugzakje heeft, er niet voldoende begeleiding voor hem is om succesvol te zijn. Maar aan het feit dat hij geen rugzakje heeft, omdat zijn begeleiding zeer miniem is, werd voorbij gegaan. Nu zitten we in een traject waar na nog steeds op zoek zijn naar een opleiding terwijl de scholen al zijn begonnen."

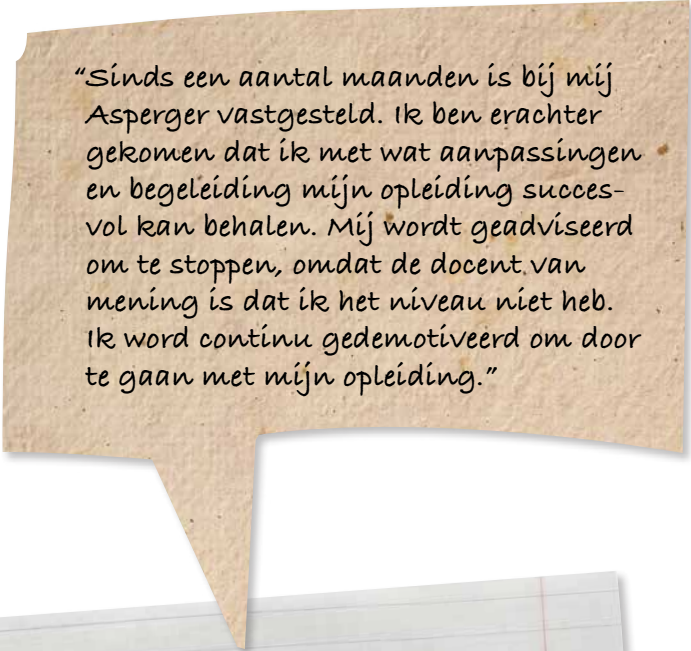

3. Stoppen tijdens opleiding

Er zijn ook meldingen die gaan over weigeren of moeten stoppen met de opleiding terwijl de jongere er al mee bezig is. Het kan bijvoorbeeld gaan om de situatie dat iemand een bepaald niveau voltooid heeft en door wil leren op een hoger niveau binnen dezelfde school of wegens goede studieresultaten de overstap wil maken naar een andere school, bijvoorbeeld van mbo naar hbo. Dat proces kent voor jongeren hobbels, bijvoorbeeld in de vorm van ontmoediging, zo blijkt uit de meldingen. Scholen zijn bijvoorbeeld bang voor voortijdig afhaken en hebben twijfels over de haalbaarheid.

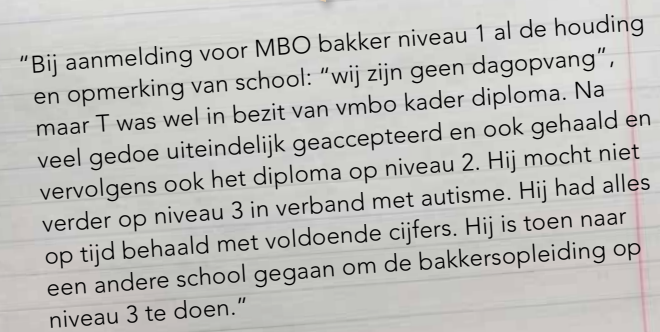
Knelpunten en ervaringen

"In eerste instantie mocht ik overgaan naar niveau 3. Net voor de overgang krijg ik de diagnose pdd-nos en adhd. De school had meteen haar mening klaar: "M, wij denken dat je het niet haalt in verband met je autisme en adhd"."

"Sinds een aantal maanden is bij mij Asperger vastgesteld. Ik ben erachter gekomen dat ik met wat aanpassingen en begeleiding mijn opleiding succesvol kan behalen. Mij wordt geadviseerd om te stoppen, omdat de docent van mening is dat ik het niveau niet heb. Ik word continu gedemotiveerd om door te gaan met mijn opleiding."

"Bij aanmelding voor MBO bakker niveau 1 al de houding en opmerking van school: "wij zijn geen dagopvang", maar T was wel in bezit van vmbo kader diploma. Na veel gedoe uiteindelijk geaccepteerd en ook gehaald en vervolgens ook het diploma op niveau 2. Hij mocht niet verder op niveau 3 in verband met autisme. Hij had alles op tijd behaald met voldoende cijfers. Hij is toen naar een andere school gegaan om de bakkersopleiding op niveau 3 te doen."

4. Toekomstbeeld met zorgen

In de meldingen worden zorgen geuit over de toekomst van de betreffende jongeren. Immers, zonder opleiding en diploma wordt een baan vinden en houden lastig. Daarnaast leiden de weigeringen tot frustraties bij de jongeren (en ouders) en mogelijk tot demotivatie om nog ergens aan te beginnen. Niet zelden kunnen jongeren niet de opleiding doen van hun eerste keuze.

Knelpunten en ervaringen

“Van zijn toekomstdroom is natuurlijk niets meer over, maar ik probeer hem te sturen in een andere richting die bij hem past en waar hij zich goed bij voelt. Tenslotte moet hij toch zelfstandig en onafhankelijk worden.”

“Helaas zit mijn zoon nu thuis en doet niets. Bovendien is hij zo teleurgesteld in het Nederlandse onderwijssysteem dat hij het ook nergens meer wil proberen. Ik maak me grote zorgen over zijn toekomst.”

“Onze zoon is naar een opleiding gegaan die hij eigenlijk niet wilde. Deze opleiding heeft hij inmiddels afgerond en hij heeft de gelegenheid gekregen om een aantal deelcertificaten te halen, op modules die hij wel wilde doen en interessant vindt. Hij wordt nu door het UWV begeleid naar een baan, maar het is nu afwachten hoe e.e.a. zich gaat ontwikkelen. Dit in de eerste plaats vanwege het feit dat hij moet gaan werken in een functie / richting die hij niet wil.”

5. Verzwijgen of vertellen

Een aantal melders geeft aan dat zij, achteraf gezien, twijfelen aan de keuze om de diagnose te melden bij aanmelding bij de scholen. Zij ervaren dat ze daardoor meteen met een achterstand zijn begonnen aan het toelatingsproces. Eén melder geeft aan op advies van de maatschappelijk werker de diagnose te verzwijgen om weigering te voorkomen.

Knelpunten en ervaringen

"Ik snap de situatie van de scholen wel, maar ik vind het zo jammer dat ze hem geen kans geven! Erg frustrerend en mijn zoon is doel-loos en weet niet wat hij moet doen. Ik ga hem daarbij natuurlijk wel helpen. Als ze hem de kans zouden geven en het zou mislukken, dan ziet mijn zoon dat met eigen ogen, dan heeft hij dat zelf ervaren maar nu schrijven ze hem al meteen af omdat hij pdd-nos heeft en dat kwetst hem. Soms denk ik dat het beter was geweest als ik zijn diagnose had verzwegen. Hij was namelijk door de eerste selectie heen maar omdat hij pdd-nos heeft is hij nog doorgestuurd naar de school-psycholoog en die heeft hem na een gesprek van 10 minuten keihard afgewezen. Ik hoop dat ik mijn zoon op het juiste spoor krijg, ik ga er in ieder geval hard voor vechten."

"Men achtte mij "niet geschikt" voor de opleiding. Het lijkt wel of ik gesolliciteerd heb naar een baan in plaats van me heb aangemeld voor een opleiding. Overigens had ik kenbaar gemaakt via de formulieren dat ik ASS heb, dat zal ik voortaan maar niet meer doen."

Conclusies

Reden

Uit de meldingen ontstaat de indruk dat er scholen zijn die formeel een andere reden van weigering geven dan de reden die er werkelijk aan ten grondslag ligt. Jongeren en ouders krijgen veelal te horen dat de jongere vanwege de beperking ongeschikt is, maar dit wordt op papier niet zo vastgelegd of anders verwoord. Dat is verklaarbaar, aangezien een school niet zomaar iemand mag weigeren die aan de toelatingscriteria voldoet. Er zijn melders die niet expliciet te horen krijgen dat de jongere omwille van zijn/haar beperking wordt geweigerd, maar zij hebben het gevoel dat dit wel het geval is, aangezien er een andere houding van de school optreedt nadat bekend wordt dat er sprake is van ASS. In zeker 61% van de gevallen is de afwijzingsgrond direct toe te wijzen aan autisme. Bij nog eens 29% vermoeden de melders dat de afwijzing beperking gerelateerd is.

Bij voorbaat geen kans

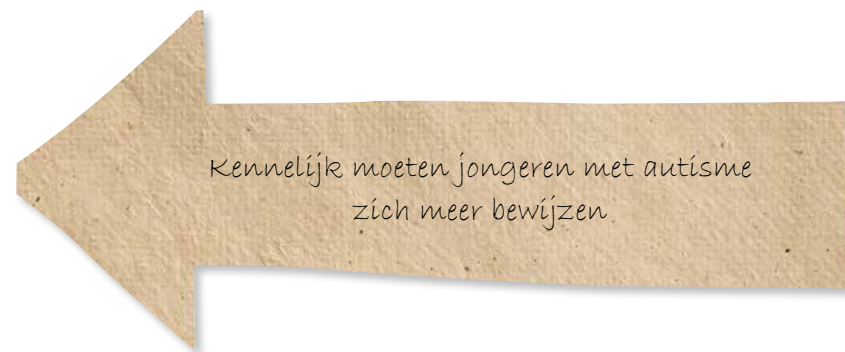
In het verlengde van het voorgaande: jongeren met ASS krijgen bij voorbaat geen kans en krijgen te maken met een dichte deur, niet zelden pas nadat zij melden dat zij een diagnose hebben. Dit wordt ondersteund door het gegeven dat de meeste weigeringen plaatsvinden tijdens of na de intake of bij aanmelding (nog voordat de intake plaatsvindt). Daarbij is bij de meeste situaties de reden van weigering aan de diagnose ge-

relateerd. Die reden wordt al dan niet onderbouwd door de school. Scholen zijn overigens in de ervaring van de melders lang niet altijd eerlijk over de ware redenen en communiceren hierover nauwelijks schriftelijk.

Volgen jongeren al een opleiding en worden zij tijdens hun opleiding gediagnosticeerd, dan is dat voor scholen een reden om jongeren te verwijderen van de opleiding of hen daartoe dringend te verzoeken, aldus de melders. Een diagnose kan er ook toe leiden dat een jongere na succesvol afronden van een opleiding niet toegelaten wordt op een hoger onderwijsniveau. Enkele melders geven aan spijt te hebben van het laten testen/diagnosticeren en eventueel aanvragen van leerlinggebonden financiering, omdat dit leidde tot andere (negatieve) bejegening.

Willekeur in aannamebeleid scholen

Gelukkig komen er ook jongeren goed terecht, doordat zij op een andere school zonder problemen worden aangenomen op een vergelijkbare opleiding, een opleiding die past bij hun wens en interesse. Dit geeft echter aan dat scholen blijkbaar verschillend omgaan met de toelating tot een vergelijkbare opleiding. Melders ervaren willekeur in het aannamebeleid van scholen. Melders vermoeden dat er scholen zijn die huiverig zijn voor het aannemen van jongeren met een (ASS-)problematiek, omdat zij uiteindelijk als school worden afgerekend op prestatiecijfers en zij vermoeden dat deze jongeren voortijdig zullen uitvallen. Scholen willen dat risico niet nemen. De komst van passend onderwijs zou hierbij ook een rol kunnen spelen. Melders ervaren dat scholen een aannamestop hebben ingevoerd van zogenaamde zorgleerlingen.

Conclusies

Ongewenst vervolg – ongewenst gevoel – onzekere toekomst

Uit de vervolgstappen die jongeren (moeten) zetten, maar ook uit de verhalen, blijkt dat jongeren vaak een andere richting moeten kiezen die niet direct in hun interessegebied ligt, of tenminste niet hun eerste keuze is. Of ze komen thuis te zitten zonder opleiding of werk, al dan niet in een re-integratietraject. En dat na behoorlijk wat pogingen om ergens aangenomen te worden voor een opleiding. Het weigeren van jongeren, en het gedwongen worden om vervolgstappen te nemen die wederom met hobbels genomen moeten worden en niet zelden leiden tot opnieuw weigeren, leiden tot gevoelens van discriminatie, afwijzing, kleinering en zich niet gehoord voelen. Het toekomstbeeld van deze jongeren is onzeker of uitzichtloos, daar zij geen kans krijgen een opleiding te volgen en af te ronden. Werk vinden en behouden wordt dan vanzelf ook een lastig verhaal. De ervaringsverhalen bevestigen dat er jongeren zijn die gefrustreerd thuiszitten, met of zonder bijbaantje of vrijwilligerswerk, niet zelden ontmoedigd om een nieuwe poging te ondernemen om een opleiding te vinden. Ouders zijn soms wanhopig.

In zeker 61% van de gevallen is de afwijzingsgrond direct toe te wijzen aan autisme.

Bij nog eens 29% vermoeden de melders dat de afwijzing beperking gerelateerd is.

Onze inzichten

De afgelopen maanden is vaak aan ons gevraagd wat wij willen bereiken met de oprichting van het Meldpunt AUTI-Weigerscholen. Ons antwoord is steeds dat we willen weten of het weigeren van Dion een incident was of dat het een op grotere schaal voorkomend fenomeen is.

Wij plaatsen de uitkomsten van het meldpunt tegen de achtergrond van belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen. Onze inspanningen om de arbeidsmarkt inclusiever te maken, zijn vruchteloos als blijkt dat al in het onderwijs obstakels worden opgeworpen om een optimale kwalificatie te behalen. Het diploma is nog steeds een zeer belangrijk 'ticket to work'. In het geval van Dion: het is evident dat een toelating tot de vakopleiding hem veel betere papieren en een kortere weg naar een werkgeversnetwerk biedt dan een algemene roc-opleiding.

De overheid introduceert de participatiesamenleving, waarin iedereen die kan, ook moet werken en daar de gelegenheid voor moet krijgen. Werkgevers zijn volop bezig om hun bedrijven beter open te stellen voor talenten van werkzoekenden met kwetsbare arbeidsmarktposities. Sommigen hebben nijpende personeelstekorten op (technische) functies. Zij willen op zoek naar specifieke competentiematches en kijken daarbij juist naar werkzoekenden met ASS.

We spannen het paard achter de wagen als het onderwijs voor deze groep toekomstige werkzoekenden extra drempels opwerpt voor de toegang tot de arbeidsmarkt.

Wij raden de onderwijssector aan om hierover met werkgeversvertegenwoordigers in gesprek te gaan en gezamenlijk op te trekken.

De vraag of er sprake is van een incident of niet, is niet zo eenvoudig te beantwoorden. Van de 176 geregistreerde meldingen komt ongeveer 50% uit de provincie Noord-Brabant. De verklaring daarvoor is relatief simpel. De media-aandacht voor het meldpunt in die provincie was enorm.

Het is aannemelijk dat soortgelijke aandacht in de overige provincies een veelvoud aan meldingen zou hebben opgeleverd. Daarbij was het meldpunt actief in de periode juli-september. In Zuid-Nederland was het bij de start al zomervakantie. In deze periode was daarnaast voor veel jongeren de aanmeldingsprocedure voor een vervolgopleiding al afgerond.

Wij zijn dan ook van mening dat de 176 meldingen met hun aangrijpende persoonlijke verhalen aanleiding moeten zijn voor een grondige nadere probleemverkenning en een gedegen verbeteraanpak. Dit is naar onze mening in de eerste plaats een taak van de primair verantwoordelijken.

Naar de vraag hoe het komt dat scholen weigeren, hebben we geen onderzoek gedaan. Op basis van de reacties van het meldpunt en gesprekken met derden signaleren we dat een aantal combinaties van oorzaken regelmatig terugkeert.

Onze inzichten

Er zijn **financiële verklaringen**. Het beroepsonderwijs wordt afgerekend op het aantal diploma's, en dat leidt tot doorlopende selectie en inschatting van iemands kansen vooraf. Ook de wet op het passend onderwijs die volgend jaar wordt ingevoerd, heeft financiële consequenties. Het individuele rugzakje verdwijnt en scholen krijgen een budget voor zorgleerlingen, ongeacht het aantal. Scholen zouden hierop voor-sorteren door zorgleerlingen buiten de poort houden.

Een ander veel gehoord argument is gelegen in de zogeheten **kwalificatiestructuur**. Competentiegericht onderwijs vereist niet alleen vakinhoudelijke kennis en competenties, maar legt ook een grote nadruk op algemene (sociale) competenties. Onhandigheid in het sociale verkeer, iets wat tamelijk vaak voorkomt bij

mensen met autisme, wordt dan nogal eens ingeschat als mogelijk struikelblok, zeker bij de hogere niveaus in het mbo.

Een derde verklaring vormt **onbekendheid met autisme** of ernstiger nog: attributie van algemene tekortkomingen als gevolg van autisme. 'Jij bent autistisch, dus je kunt niet samenwerken', is een, door melders genoemde afwijzingsgrond. Afwijzing zegt in dat geval meer over de competenties van de selecterende onderwijs-professional dan over de leerling met autisme.

Uitval als gevolg van afwijzing gedurende de opleiding is volgens melders ook vaak te wijten aan gebrekkige **begeleidingsvaardigheden** van onderwijzend personeel. De gesignaleerde discrepantie tussen de

mondeling genoemde reden en de schriftelijk geformuleerde afwijzing doet ons vermoeden dat deze de oorzaak een rol speelt.

Last but not least is een oorzaak gelegen bij **de leerling met autisme zelf**. Er zijn leerlingen met een gebrekkig zelfbeeld, met onvoldoende inzicht in de eigen (on)mogelijkheden. Een afwijzing kan dan al snel gezien worden als uitsluiting op grond van de beperking. Op basis van de informatie in de meldingen is niet vast te stellen in hoeverre dit speelt. Wel hebben we overal duidelijk aangegeven alleen te melden als men aan de objectieve toelatingscriteria van de school voldeed.

Naast het meldpunt onderhielden we een aparte Facebook-pagina. We ontvingen 1.890 likes en 669 reacties op de geplaatste posts. Opvallend waren de posts en reacties dat het beleid binnen een mbo-onderwijsinstelling zo verschillend kan zijn. Over een bepaalde afdeling binnen een onderwijsinstelling regende het klachten, terwijl er over andere afdelingen binnen dezelfde onderwijsinstelling vol lof werd gesproken over hun autismevriendelijke aanpak.

Dit sluit aan bij onze waarnemingen in de praktijk. Er liggen ons inziens verbeteringskansen voor scholen door intern en onderling te leren van de collega's die het goed doen. Ook de uitvoeringspraktijk van aanmeld- en intakeprocedures mag kritisch onderzocht worden. Waarom niet eerst mensen selecteren en later pas vragen of zij bijzondere zorg nodig hebben, en zo de 'attributieval' voorkomen?

Er liggen verbeteringskansen voor scholen door intern en onderling te leren van collega's die het goed doen.

Onze inzichten

En nu verder

Nu de resultaten bekend zijn, willen we deze delen met de belanghebbenden. De Onderwijsinspectie heeft al contact gezocht voor meer informatie. Zij zal op grond van onze rapportage besluiten of nader onderzoek noodzakelijk is. Ook hebben we op verzoek van de MBO Raad en het Platform Gehandicapten MBO de uitkomsten van het meldpunt gedeeld in een bijeenkomst met vertegenwoordigers van het College voor de Rechten van de Mens, Oudervereniging Balans, de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA), handicap + studie en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

We zullen de scholen waarover we meldingen hebben ontvangen, informeren en waar dat gewenst is, in contact brengen met melder(s). Zodat waar mogelijk ook oplossingen worden gevonden voor individuele gevallen.

Daar waar wij een rol kunnen spelen om dit probleem te helpen oplossen, zullen we dit niet nalaten te doen. We hopen vooral dat de uitkomsten van het meldpunt leiden tot agendering van het probleem bij iedereen die invloed heeft op verbetering.

Wij zijn bereid onze inzichten en kennis te delen en zullen daarnaast, vanuit onze onafhankelijke positie, een signalerende rol blijven spelen.

Kijk voor alle informatie en discussies
rondom het meldpunt op
www.facebook.com/autiweigenscholen

Kijk voor meer informatie over
Start Foundation op
www.startfoundation.nl

Oktober 2013 *Dion: "Mijn ideaal zal ik nooit loslaten"*

Zijn droom bleef intact. Dion uit Eindhoven wil hoe dan ook gamedesigner worden, hoewel hij zijn neus stootte bij het SintLucas College. Daarom heeft hij een omweg gekozen. "Ik doe de komende twee jaar de havo op het Ster College. Daarna wil ik naar de NHTV in Breda, de Game Academy. Deze route is langer en moeilijker, maar brengt me uiteindelijk op hetzelfde punt. Want mijn ideaal zal ik nooit loslaten", zegt Dion vastbesloten.

Het eerste semester is halverwege. De balans tot nu toe? "Eerst eens kijken hoe ik dadelijk mijn eerste toetsweek doorkom. Ik denk dat ik een of twee onvoldoendes haal, maar dat trek ik later wel weer recht." Sociaal gaat het hem beter dan ooit. "Ik heb een tijd in de bouw gewerkt. Daar praat je alleen over het werk. De havo bevalt me een stuk beter. De sfeer is gezellig en ik heb er veel vrienden. Ik ga gewoon met de stroom mee, dan komt het wel goed."

Aan speciale begeleiding doen ze niet op het Ster College. "Daar ben ik blij mee. Omdat ik niet begeleid word, kan ik laten zien dat ik het echt op eigen houtje red. Tot nu toe ben ik nog geen problemen tegen-

gekomen. Ik vind het mooi dat ik, als ik straks mijn diploma heb, tegen SintLucas kan zeggen: zie je wel dat jullie mij niet hadden hoeven weigeren!" In zijn vrije tijd probeert hij zijn gamekwaliteiten op een hoger plan te brengen. "Leveldesign, animaties, storyboard, ontwerpen, ik ben er constant mee bezig. Zodat ze straks bij de NHTV geen nee kunnen zeggen als ik me aanmeld."

Dion is er nog steeds trots op dat hij een tijdlang rolmodel was. "Maar ik wil wel zien dat het leidt tot veranderingen in de wijze waarop het onderwijs met jongeren met autisme omgaat. Als het dat niet oplevert, is het verspilde moeite geweest."

Dion